

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi K.K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VIII ACa 34/25,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 3 lipca 2025 r.,

odrzuca skargę.

Grzegorz Pastuszko Janusz Niczyporuk Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem z 28 lutego 2025 r. K.K. (dalej: „Skarżąca”) działająca przez profesjonalnego pełnomocnika, na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), wniosła skargę na przewlekłość postępowania w sprawie prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w Warszawie VIII Wydział Cywilny (dalej: „Sąd Apelacyjny”) pod sygn. akt VIII ACa 34/25 domagając się:

1. stwierdzenia przewlekłości postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w sprawie o wskazanej wyżej sygnaturze;
2. zasądzenia na rzecz Skarżącej od Skarbu Państwa kwoty 10 000 (słownie: dziesięć tysięcy złotych);
3. zasądzenia na rzecz Skarżącej od Skarbu Państwa kosztów postępowania wywołanego skargą na przewlekłość postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych;
4. nakazania wyznaczenia przez Sąd Apelacyjny terminu do wydania postanowienia w przedmiocie zażalenia.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie pismem z 8 kwietnia 2025 r., na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania zgłosił swój udział w postępowaniu oraz wniósł o odrzucenie skargi, ewentualnie jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość podlegała odrzuceniu.

Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania reguluje zasady i tryb wnoszenia oraz rozpoznawania skargi strony, której prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone na skutek działania lub bezczynności sądu lub prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze (art. 1 ust. 1). Stosownie do art. 2 tej ustawy, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych (ust. 1), przy czym dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron,

a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (ust. 2). Podkreślenia wymaga też fakt, że unormowania ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na przewlekłość stanowią realizację przepisu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r., podpisanej przez Polskę w dniu 26 listopada 1991 r. i ratyfikowanej w dniu 19 listopada 1992 r. (Dz. U. Nr 85, poz. 427), przyznającego każdemu prawo do rzetelnego i publicznego rozpoznania jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły sąd ustanowiony ustawą, przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytaczanej przeciwko niemu sprawie karnej, a także art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, który stanowi, iż każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka ugruntował się przy tym pogląd, iż przepis art. 6 Konwencji ma zastosowanie tylko wtedy, gdy rezultat postępowania ma bezpośrednio rozstrzygające (*directly decisive*) znaczenie dla praw i obowiązków skarżącego o charakterze cywilnym (zob. między innymi wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 16 lipca 1971 r. w sprawie *Ringeisen* przeciwko Austrii). Postępowanie musi być bezpośrednio rozstrzygające, co oznacza, że nie jest wystarczający luźny (*tenuous connection*) związek lub odległe i przypadkowe (*remote consequences*) skutki (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 23 czerwca 1981 r. w sprawie *Le Compte, Van Leuven i De Meyere* przeciwko Belgii). Wymaganie to jest spełnione, gdy orzekanie o prawach i obowiązkach o charakterze cywilnoprawnym jest pierwotnym i zasadniczym celem postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 września 2014 r., III SPP 206/14).

Kierując się powyższymi wytycznymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że skarga na przewlekłość nie przysługuje w sprawach incydentalnych, spoza „głównego nurtu postępowania w sprawie”, takich jak mające za przedmiot: rozpoznanie zażalenia (z wyjątkiem zażaleń przenoszących główny nurt sprawy do wyższej instancji, tj. zażalenia na odrzucenie pozwu czy umorzenia postępowania), rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego, zwolnienie od kosztów sądowych, czy jak w niniejszej sprawie zażalenia na postanowienie

w przedmiocie zabezpieczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 września 2014 r., III SPP 206/14; 16 czerwca 2015 r., III SPP 12/15; 10 stycznia 2017, III SPP 65/16; 16 lipca 2019 r., I NSP 65/19; 24 marca 2021 r., I NSP 191/20; 13 września 2023 r., I NSP 152/23).

Analogiczne stanowisko zajął również Trybunał Konstytucyjny, który w uzasadnieniu postanowienia z 1 grudnia 2015 r. w sprawie TS 167/15 wyjaśnił że „...pojęcie sprawy, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji, odnosi się do całokształtu postępowania, w którym zapada rozstrzygnięcie o prawach i obowiązkach jednostki. Postępowania incydentalne mają natomiast charakter poboczny, uzupełniający wobec postępowania głównego. O ile, jak wszystkie postępowania toczące się przed organami władzy publicznej, które rozstrzygają o prawach i obowiązkach podmiotów prywatnych muszą odpowiadać wymogom sprawiedliwości proceduralnej, o tyle treść tych wymogów każdorazowo zależy od charakteru danego postępowania (zob. np. wyroki TK z 31 marca 2009 r., SK 19/08, OTK ZU nr 3/A/2009, poz. 29; 5 lipca 2005 r., SK 26/04, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 78 oraz 12 maja 2011 r., P 38/08, OTK ZU nr 4/A/2011, poz. 33). Art. 45 ust. 1 Konstytucji odnosi prawo do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie przede wszystkim do całokształtu postępowania (a więc ostatecznego rozstrzygnięcia danej sprawy włącznie z kwestiami pobocznymi wymagającymi rozpoznania w toku postępowania). Dlatego skarga na przewlekłość postępowania obejmuje jedynie możliwość kwestionowania czasu trwania całej procedury, mającej na celu rozstrzygnięcie danej sprawy, nie zaś poszczególnych jej elementów oraz postępowań wpadkowych”. W dalszym toku wyводу Trybunał dostrzegając, że opóźnienie postępowania w kwestiach wpadkowych może prowadzić do przewlekłości postępowania głównego, podkreślił, że „...nie uzasadnia to twierdzenia, że skarga na przewlekłość postępowania powinna, zgodnie z Konstytucją, obejmować także postępowania wpadkowe, a jedynie to, że opóźnienie w prowadzeniu tych postępowań powinno być brane pod uwagę przy rozpatrywaniu skargi na przewlekłość postępowania głównego. Co więcej, możliwość wnoszenia skargi jedynie na przewlekłość postępowania w danej sprawie jako całości służy ekonomii procesowej - zapobiega bowiem prowadzeniu wielu postępowań w sprawie przewlekłości poszczególnych postępowań

incydentalnych oraz - w konsekwencji - dalszemu wydłużaniu się postępowania sądowego.”.

Należy też zauważyć, że z dniem 6 stycznia 2017 r. weszły w życie przepisy nowelizujące ustawę o skardze na przewlekłość, m.in. w art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania wprowadzono zmianę przesadzącą, iż przedmiotem skargi może być wyłącznie postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że Skarżąca nie objęła skargą całego postępowania w sprawie, a domaga się jedynie stwierdzenia, że doszło do przewlekłości postępowania w przedmiocie wniesionego przez nią zażalenia na postanowienie o oddaleniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Skarga wniesiona w niniejszej sprawie obejmuje więc jedynie kwestię wpadkową. Tak skonstruowaną skargę zaś należy, w świetle powyższych uwag, uznać za niedopuszczalną i jako taką podlegającą odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

Grzegorz Pastuszko Janusz Niczyporuk Maria Szczepaniec

[r.g.]